

Za gospodarje

Maribor, dne 4. decembra 1935.

Poskrbimo za varstvo sadnega drevja.

K težkemu gospodarskemu položaju kmetovalca se kaj rade pridružijo še razne uime in nezgode. V pretekli vegetacijski dobi je imel marsikateri sadjar veliko skrbi in posla z zatiranjem raznih škodljivcev sadnega drevja. Pojavile so se razne bolezni pa tudi zajedalci živalskega rodu, kot listne uši, katerih je bilo letos vse polno, kaparji, hroščeki, gosenice in drugi niso prizanesli, tako da je marsikdo skimaval z glavo radi kvalitete sadnega pridelka.

Da zima in mráz ne pokončata mnogoštevilnih rastlinskih škodljivcev, je znano dejstvo, ker jim pač narava sama pomaga pred takim poginom. Ker smo prav v času, ko se pojavlja eden najhujših sadnih škodljivcev, se m^ozdi potrebno opozoriti na njega. Sedaj v jeseni, ko nastopijo prvi mrazovi, prileze iz zemlje. Je to **malí zimski pedic** (cheimatobia brumata — Frostspanner). Škodljivec je ponočnjak. Samec in samica si nista prav nič podobna, ker on je nežen metuljček, ona pa je podobna dolgemu hroščeku, ki ne more leteti, ker nima kril. Zato pa ima zelo dobro razvite tri pare nog.

Samec se po dnevi skriva na drevju in oživi šele v mraku.

Škodljivec se razmnožuje zelo hitro, ker leže samica kakih 250 jajčec v kupčkih po 30 do 40 skupaj, ki jih ne ugonobí niti najhujši mráz.

Zatira se ga le v jeseni, ko prileze iz zemlje kot metulj in nekrilata samica. Ker samica ne more leteti, ampak leze po deblu v vrhove, je najuspešnejše zatiranje v tem, da ji prestrážimo pot na drevo. Po dosedanjih izkušnjah so se najbolj obnesli lepljivi pasovi, ki jih v jeseni opašemo okoli debla 1—1.50 m visoko od tal, na katerih se oprimejo samice, ko lezejo po deblu navzgor.

Vosek za lepljive pasove si lahko napravi vsak sadjar sam in sicer iz 5 delov kolofonije, 2 delov svinjske stopljene masti, 2 delov stearinovega olja in 1 dela terpentina. Najprej se raztopi svinjska mast in kolofonija in k temu še pridene terpentin in nazadnje stearinovo olje.

Na mestu, kjer nameravamo oviti pas okoli debla, je raskavo skorjo osnažiti, da se pas tesno oprime debla. Pas privežemo spodaj in zgoraj tesno s špago ali rafíjo, da ne pride pod njim samica skoz. Na ta način zapremo popolnoma prehod ne le samici omenjenega škodljivca, ampak sploh vsem živalskim zajedalcem po deblu v vrhove. Kdor je na ta način polovil samice, bode imel mir pred škodljivcem ne glede na to, ali ga je sosed posnemal ali ne. Lepljivi pasovi so najzanesljivejše sredstvo proti škodljivcu.

Sedaj v jeseni je pa tudi odstraniti vse suho in polomljeno vejevje, pograbití je listje in očistiti je drevje lišajev in mahu. Vse to je treba sežgati in ne rabiti posebno listja za nastelj, ker se lahko s trosi glivičnih bolezni okuži z gnojenjem druge partije.

Zelo hvalevredno je pobeliti debla z apnenim beležem, pomešanim z ilovico. Škropiti drevje z arborinom ali solbarjem, ker s tem uničujemo zalego, ki prezimuje pod lubjem.

Zavarovati je posebno mlajše sadno drevje pred zajcem, da ne bo pozneje jadikovanja in prepira z lovskimi najemniki.

Zelo dobro je okrog debla pod krono drevesa zemljo prekopati, da se prezračí in drevju zagnojiti, za kar bode drevo jako hvaležno.

Vidimo, da je sadjereja pri nas danes še ena najrentabilnejših gospodarskih panog, vsled česar je dolžnost vsakega kmetovalca, da se zavzame za varstvo sadnega drevja ne le pri obiranju in spravljanju sadu, ampak tudi

sedaj v jeseni in pozimi, ko drevo počiva, ne pa tudi njegovi sovražniki.

Inž. Sturm Rado.

★

O kmetijsko nadaljevalnih tečajih.

Udeležil sem se lansko zimo enega izmed kmetijsko-nadaljevalnih tečajev. V ta tečaj je bilo vpisanih okoli 30 fantov, po večini kmečkih, v starosti 16 do 25 let. Predavanje je bilo dvakrat na teden, vsak torek in petek od 16. do 18. ure zvečer. Vsak teden je tudi prišel po eden strokovnjak s sreskega načelstva, živinozdravnik in sreski kmetijski referent. Zgodilo pa se je tudi, da živinozdravnik ali referent nista prišla ali radi vremena ali radi drugih neprilik. V tem slučaju je vselej učitelj sam predaval.

Glede na teorijo ne bi imeli nobenih pomislekov, saj se vendar vsakdo kaj nauči iz sadjarstva, vinarstva in živinoreje, da o tem lahko predava. Drugo vprašanje pa je, ali imajo v teh strokah tudi dovolj izkustva. In kdor tega nima, tudi praktično učiti ne more. Izjemo so delali naši stari učitelji, pionirji sadjereje in vinogradništva. Mlajši dostikrat nočejo na polje kmetijstva, ker jih bolj vleče na polje politike. Zato pa se je dogajalo pod JNS režimom, da so takšni gospodje dajali včasih svojim poslušalcem več političnih nasvetov ko pa strokovnih.

Radi tega opozarjamo bansko upravo na sposobne absolvente srednjih kmetijskih šol in tudi nižjih kmetijskih šol. Ti imajo teoretično izobrazbo, pa tudi praktično izkustvo, da bi zamogli s pridom delovati na takih tečajih.

★

Gospodarski pomen Abesinije.

Poglej na zemljevid in vidiš: Kdor ima Abesinijo, ima reko Nil; kdor ima Nil, ima Egipt; kdor ima Egipt, ima v rokah pota v Sprednjo Azijo in Indijo. Kdor ima torej Abesinijo, ima oblast nad Nilom, nad vso Severno Afriko. Vprašanje Abesinije, njena skrivnost, je predvsem gospodarskega značaja.

Kaj je reka Nil?

Že starogrški zgodovinar Herodot je v 5. stoletju pred Kristusom dejal, da »je Egipt dar reke Nil«, kar velja za vse čase. V Egiptu skoraj nikoli ne dežuje in vsa njegova kultura izhaja iz Nila. Ondi se ne namaka zemlja z deževnico in s snežnico, marveč samo z vodo iz Nila. Kamor dospe njegova voda, je bohotna rodovitnost; kamor je pa ni, ondi je gola, prazna puščava. Najbolje nas pouči o tem pogled s Keopsove piramide pri Kairi. Na vzhodu, kamor segajo vode Nila, je vse eno samo sočnato, rodovitno polje; koj zraven, tik vzhodno piramid, za meter v stran, kamor se Nil nikoli ne povzpne, pa ni niti travnate bilke — je le rumen, puščavski pesek. Tako je z Nilom zapečaten usoda Egipta!

Nil in Abesinija.

A ne le Egipta, marveč tudi vseh pokrajin ob daljnih izvirih Nila, pokrajin vzhodnoafriškega višavja, gorovja v Abesiniji. Čudovitost Nila je zlasti ta, da naraste sleherno leto ob istem času in oplodi s svojim blatom vse pokrajine krog sebe, da zacveto in da so rodovitne. — Tisti Nil (Beli Nil), Bahr el Gebel, ki izvira iz jezera Viktorija, pa ni najvažnejši. Največjega pomena je veliko krajši Modri (motni) Nil — Bahr el Atrak — ki izvira iz abesinskega višavja (predvsem iz velikega abesinskega Tsana jezera) in prinaša največ blata na polja in trikrat več vode ko Beli Nil, v času od junija do septembra slehernega leta. Poslednji desni dotok Nila je Atbara in tudi ta prihaja iz Abesinije in donša veliko rodovitnega blata in vulkanskega peska iz abesinskega višavja. Pokrajina ob Nilovih izvirkih je polna moče.

Poplave Nila.

Vsa plodovitost egiptske zemlje in vsa ondota svetna in duševna kultura izhaja iz Nilovih voda — iz njegovih povodnj. Te nastanejo v Abesiniji, kjer je spomlad in poleti deževna doba in se nabere mnogo blata, ki ga odnaša Modri Nil. Pri Hartumu narašča Nil od maja do junija; v Assnamu junija, v Dolnjem Egiptu sredi julija. Že pred 6000 leti so davni Egipčani dognali, da 19. junija začne Nil naraščati pri seda-

aji Kairi. S tem dnem se je pri njih začelo novo leto. Imeli pa so ondotni narodi zmeraj priprave za merjenje Nilovih voda in so si točno zaznamovali, za koliko narastejo. Dvoje takih mer še dandanes uporabljajo. V 16. stoletju so našli soho »očeta Nil«, po katerem pleza 16 fantkov. Teh 16 fantkov pomeni, da se Nil dvigne za 16 vatlov. Sredi poletja naraste Nil. Ko upade, posejejo kar ostalo blato. Pozimi rastline vzkaliijo in počasi rastejo in spomladi je polje brez truda že polno dozorelo.

Abesinija — trdnjava Afrike.

Abesinija, tovarišica očeta Nila, je za eno trdnjava Afrike, ki je doslej Evropejec še ni mogel zavzeti. Vsakršni pohodi in vse politične delitve so se morali ustaviti pri Abesiniji. S svojimi strmimi, razdrapanimi pečinami se dviga Abesinija kot kaka trdnjava iznad vročega puščavskega morja in je zato pokrajina in kraljestvo zase, ki živi svoje posebno življenje.

Abesinija glede rastlinstva, živalsstva in prebivalstva.

V Abesiniji so vsi podnebni in rastlinski pasovi. Do višine 1800 m so gozdovi in planinski pašniki; od višine 1800 do 2500 m je puščava z akacijami, tamariskami, palmami, bananami, kavinimi grmiči. Tu so se naselili ljudje, tu so žitna polja in tu uspeva živinoreja. Podnebje v višini 2500 m je prav izborno, travniki se raztezajo v daljave, brinje raste v višinah naših Alp, celo ječmen uspeva na tej zemlji v višini 3900 m! Iz višavja tečeta dva reki, ki nikoli ne usahne, a sicer tu ne dežuje in tudi ni vode. Veliko vst. živali je tu, kot sloni in parkljarji, krokodili in noji in celo nekatere opice dobiš še v višini 4000 m. — Po tem višavju je abesinsko ljudstvo jako gosto naseljeno. Vseh Abesincev je 12 do 15 milijonov, ki so bele, rjave in tudi prav črne kože.

Abesinije doslej ni bilo mogoče podfarmiti. Saj ima dosti svojih živil, zna tudi bombaž in usnje in celo izvažajo kavo in kavčuk. Najbolj jo pa varuje to, ker je dežela tako izven drugih pokrajin. Ima le eno samo železniško, 783 km dolgo progo od Addis Abebe do Džbutija. Njeni najzvestejši braniki pa

so: strme pečine, vroče puščave, gozdovi z mrzlico, nevarne pokrajine z zverinami in Abesinci sami, ki so skozi in skozi divji, strastni vojščaki, ki so brezpogojno vdani in pokorni svojemu vladarju.

Gospodarske zanimivosti

Jugoslovanski izvozni rekord. Po poročilih finančnega ministretva beleži naša država v letošnjem oktobru rekord izvoza, kakor ga ni bilo od izbruha gospodarske krize. Porast izvoza je pripisati velikim pošiljkam v Italijo, ki je od nas zelo mnogo uvozila proti koncu oktobra, da bi napolnila svoja skladišča pred uveljavljenjem sankcij. Naš izvoz v oktobru je znašal 493.5 milijonov Din napram 425.6, 413 in 320.1 mil. v letih 1934—1932. Letošnji izvoz je prekosil lanskega za dobrih 16%. Meseca oktobra se je dvignil tudi uvoz in je dosegel 395.4 milijonov Din napram 349.3 milijonom v lanskem letu, to se pravi za 13.2% več. Jugoslovanska trg. bilanca je bila v oktobru za 98.1 milijonov aktivna napram 77 milijonom Din v istem mesecu lanskega leta. V prvih desetih mesecih tekočega leta je znašal izvoz 3268.9 in uvoz 3006.5 milijonov D. Ta pramerjava da trgovsko dobro ali aktivno od 262.4 napram 79.4 milijonom v lanskem letu in 343.6 milijonom leta 1933. Leta 1932 so beležili istočasno 110 milijonov pasive.

Gene sirovim kožam in usnju so skočile. Na kožnem trgu je beležiti znaten dvig cen, katerega je povzročila abesinsko-italijanska vojna. Zavarovalne družbe za prevozne ladje so tudi vdignile zavarovalne pristojbine za prevoz po Sredozemskem morju radi vojne nevarnosti. Argentinsko usnje, ki prevladuje na evropskem trgu, pošiljajo sedaj po mnogo daljši poti preko Hamburga, kar znatno dviga prevoznino. V ceni je poraslo predvsem boljše blago, kar je imelo za posledico, da se je uporabilo mnogo več manje vrednega usnja, ki je tudi poraslo v ceni. V Zagrebu prodajajo boljše goveje kože od 30 do 40 kg težke po 14—15 Din, lažje od 16 do 26 kg težke po 11—12 Din 1 kg nenasoljene. Dobre telečje kože

prodajajo po 20 Din 1 kg. Povpraševanje je veliko. Podraženje sirovih kož je povzročilo dvig cen usnju, ki ga je opaziti na mednarodnem trgu. Trgovanje je sicer zelo živahno, vendar pride redko do večjih zaključkov, ker se vsi preskrbujejo z usnjnim blagom za kratek čas. Podražili so se tudi argentinski podplati radi zvišanja prevoznih stroškov. Boljše blago stane 32—34, slabše 28—30 Din 1 kg. Podražilo se je tudi gornje usnje. Kravje usnje stane 50—58, črno 52—56, boks 13—16 Din kvadratni čevljev (barvano 1 Din več). Neizpremenjen je ostal lak: domače blago 14—18, iz tujstva 16—32 Din. Obrtniki in mali trgovci krijejo z usnjem le samo dnevno potrebo iz bojazni pred izgubo.

Statistika glede vozil v naši državi. Voz na vprego je v naši državi 720.053, zaleženih koles 156.683, potniških avtomobilov 7786, tovornih avtomobilov 3396, avtobusov 868, motornih koles 3402. Vseh motornih vozil 15.652.

Trgovina s hmeljem.

Savinjska dolina: Zadnjih 14 dni je bila kupčija razmeroma mirna in izkazuje tudi malo prometa. Sicer je bilo nekaj zanimanja še za vse vrste blaga, vendar več povpraševanja le za cenejše drugovrstno ter tretjevrstno in slabše blago. Cene so nekoliko popustile in letošnji pridelek notira sedaj res izbrano najboljše blago 28—30 Din, prvovrstno 25—27 Din, drugovrstno 18—24 Din in tretjevrstno do 17 Din za 1 kg. Ker pa so bili zaključki zlasti za boljše blago prav redki, so cene več ali manj le nominalne. Sicer pa so še neprodane zaloge v prvi roki že prav pičle in znašajo le še kakih 1000 stotov letošnjega pridelka.

Vojvodina: Razpoloženje v kupčiji je prav mirno in je nekaj zanimanja le še za cenejše blago.

Najvišje cene, dejansko plačane zadnji čas za 1 kg hmelja raznih provenienc so bile naslednje: Nemčija Tettanng 97 Din, Nemčija za izvoz 43 Din, Čehoslovaška Žatec 60 Din, Jugoslavija savinjski 32 Din, Francija alzaški 32 Din, Poljska wolinjski 25 Din, Amerika Oregon 15 Din, Amerika Newyork 29 Din, Belgija Poperinghe 9 Din.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg 30. XI. so pripeljali 109 komadov zaklanih svinj. Svinjsko mesto je bilo po 10—12 Din, slanina 10—12. Kmetje so pripeljali 9 vozov krme 55—60, 2 otave 50, 1 voz slame 40, 13 voz krompirja 0.75—1, 36 vreč čebule 2—2.50, 16 voz zelja 1—1.50. Česen 8—10, hren 7—8. Jabolke 3—5, hruške 5—6, suhe slive 6—11, grozdje 8—10, celi orehi 8—9, luščeni 28, kostanj 2—2.50, pečen 4—5 Din. Pšenica 1.50, rž 1.25, ječmen 1.25, koruza 1—1.25, oves 1, proso 1.50, ajda 1.25, ajdovo pšeno 3—3.50, fižol 2—3. Smetana 6—8, sirovo maslo 18—24. Na trgu je bilo 46 kokoši 15—24, 860 piščancev 20—45, 44 gosi 30—50, 56 puranov 30—55, 18 rac 14—15, 24 domačih zajcev po 5—25 Din.

Mariborski živinski sejem 26. XI. 1935. Prignanih je bilo 11 konj, 7 bikov, 90 volov, 380 krav in 9 telet, skupaj 497 komadov. Povprečne cene so bile za 1 kg žive teže sledeče: debeli voli 2.75 do 3 Din, poldebeli voli 2—2.50, voli za delo 2—2.50, biki za klanje 2.25—3, klavne krave debele 2.25—3, plemenske krave 1.25—1.50, krave za klobasarje 0.90—1.25, molzne krave 2—2.25, breje krave 2—2.25, mlada živina 2.25—2.75, teleta 3.50 do 4.50 Din. Prodanih je bilo 233 komadov.

Ptujski živinski sejem 25. nov. 1935. Ta sejem je bil izredno dobro založen, kupčija je bila dobra. Prignali so 80 volov, 278 krav, 13 bikov, 57 juncev, 78 telic, 14 telet, 339 konj in 1 kozo. Prodalo se je 248 komadov. Cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: voli 2.50—3 Din, krave 1.50—2.50, biki 2—2.50, junci 2—2.50, telice 2.50—3.50; konje so prodali po kakovosti in sicer od 300 do 3000 Din, žrebeta pa od 500 do 1200 Din komad. Cene goveji živini so še vedno nizke in so ostale od zadnjega živinskega sejma neizpremenjene.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8—01 D, II. vrste 4—6 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din.